

Naročnina
Dnevna izdaja
za kraljevino Jugoslavijo
mesečno 25 Din
polletno 150 Din
celoletno 300 Din
za inozemstvo
mesečno 40 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugoslaviji 120 Din, za inozemstvo 140 D

SLOVENE

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Ceneoglasov
i stoip. peti-vrsta
mallo glasi po 1-50
in 2 D, večji oglaš
nad 45 mm višine
po Din 2-50, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
in Pri večjem o
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljka in
dneva po prežniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rokopisi se ne vračajo, ne frankirana
pisma se ne sprejemajo. Uredništva
telefon št. 2050, upravnštva št. 2325

Informativen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Ceko
račun: Ljubljana šte. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajevski št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Nepretrgan delavnik v Rusiji

Sovjetska vlada smatra za osrednjo nalogo svoje politike, da pospeši kar najbolj močnejše hiter in širok razmah industrije. Zadnji proračun nam kaže, da vržejo v industrijo nad eno milijardo rubljev letno, medtem, ko znašajo izdatki za poljedelstvo komaj par deset milijonov rubljev. Z največjim naporom in z uporabo vseh obstoječih, še predvojnih rezerv se je posrečilo boljševikom, da je pričetkom leta 1927.-28., to je v začetku drugega desetletja obstoja sovjetske države produkcija državne industrije dosegla približno višino predvojne produkcije iz leta 1913.

Kakor pa je znano, je bila predvojna ruska industrija en. najnižje razvitih panog narodnega gospodarstva. Ako gledamo statistike, zapazimo, da znaša uporabljena kvota železa na enega človeka v Ameriki 292 kg, v Nemčiji 220 in v Rusiji 18 kg. Premoga porabi Amerikanec 120 kg letno, v Rusiji znaša kvota 5 kg itd. — Zato je kaj razumljivo, da končno dosežena predvojna produkcija, ki niti tedanjim ljudskim potrebam ni odgovarjala, danes še mnogo manj zadostuje, ko se je poljedelstvo dvignilo in ko so zelo narasle ljudske potrebe.

Dvigniti industrijo je močnejše s pritegnitvijo kapitala, bodisi domačega, bodisi inozemskega.

Kako je z domačim kapitalom v Rusiji? Domačega kapitala v Rusiji je malo. Glavna masa prebivalstva, to so kmetje, so se komaj malo opomogli od gospodarskega propada, ki ga je povzročila vojna in štiriletni državljanski boji. Poleg tega je muhiku vzeta inicijativa in pogum, da bi razširjal svoj gospodarski obrat, ker sovjetska gospodarska politika ne premeta niti teoretičnim komunizmom in praktično realnostjo in kmet ne more nikdar vedeti, ako ne bodo prišli nekega dne v imenu države in mu vsega pobrali, kar ni neobhodno potrebno za njegovo življenje. Iz istega razloga je tudi tvorjenje kapitala od strani privatnih podjetnikov po mestih malenkostno. In še to, kar kdo ima v resnici prihranjenega, vsak skrbno taji in skriva. Ljudje se boje pokazati imetje in ne nalagajo denarja v hranilnice, ampak ga skrivajo v skrivne tresorje in če morejo, oddajajo v inozemstvo. — Višina davkov je po sovjetskih statistikah dosegla predvojno višino in je ni močnejše še bolj zvišati.

Zunanji kapital pa nima zaupanja v boljševike. Da bi mogli res izdatno pomagati svoji industriji, bi bilo treba velikih in dolgoročnih posojil. A kar dobe boljševiki v inozemstvu, so le kratkoročna posojila in pa blagovni krediti. Pred štirimi leti se je sovjetom posrečilo, da so dobili pod državno garancijo od Nemčije 300 milijonov mark posojila za tri do štiri leta. Tedaj se je to smatralo za izreden uspeh. Toda, ko je lani jeseni bilo treba vrniti prvi obrok in sicer za stroje, ki so jih dobili iz Nemčije in ki povečini niti še niso bili montirani, je tudi najbolj optimističnim sovjetskim ekonomom bilo jasno, da imajo za narodno gospodarstvo pomen le dolgoročna posojila.

Sedaj so boljševiki posegli po drugem sredstvu, ki postavlja Rusijo v štadij gospodarskega paroksizma. Vpeljali so nepretrgani delavnik, da tako zvišajo svojo produkcijo in znižajo brezposelnost.

Po vseh deželah so obrati, ki nikdar ne mirujejo, n. pr. topilnice, železnice itd. Tako je bilo doslej tudi v Rusiji. Sistem pa so sedaj posplošili in ga uvedli za vso industrijo, trgovino in urade. Delavci in uradniki bodo štiri dni delali, peti dan pa počivali. Dan ostane razdeljen na tri delovne dobe (šihite, trikrat osem ur) kakor doslej, toda peti dan se stroji ne bodo ustavili, kakor se je sedaj zgodilo v nedeljo, ampak z izmeno šihov se bo delo nepretrgano nadaljevalo.

Iz gospodarskih vidikov je reforma razumljiva. Rusija ima zelo veliko brezposelnih. Sovjetska statistika od 1. aprila 1928 navaja 1.596.000 brezposelnih, a v resnici je število nezaposlenih še mnogo višje. Država ima istočasno v monopolski upravi vso večjo industrijo in je obenem organ za omiljenje brezposelnosti. Zato ne more iskati rešitve iz gospodarske krize na ta način, da bi zviševala delovni čas, kar bi brezposelnost še povečalo, ampak v njenem interesu je, da pospeši delovni proces in zviša delovne šihite. S tem bo zaposlila mnogo več delavcev in zvišala produkcijo. Ze zdaj se je delo v bombažni industriji vršilo v treh šihitih, čemur so se pa delavci ponovno upirali, kakor kaže stavkovno gibanje v letu 1925.-26. Da jih potolažijo, so zanje uvedli sedemurnik.

Vladimir Gortan ustreljen

Rim, 17. okt. AA. »Agenzia Stefani« poroča, da je bila davi izvršena smrtna obsodba nad Vladimirjem Gortanom, ki ga je včeraj izredno sodišče v Pulju obsodilo na smrt. Obsodba je bila izvršena v okolici Pulja s streljanjem v hrbet.

Pulj, 17. okt. (Tel. »Slov.«) Nocoj ob 4 je bil fašistični general Christini obveščen, da je italijanski kralj odbil prošnjo za pomilostitev na smrt obsojenega Vladimirja Gortana in njegovega branitelja Crvenice. Izdal je takoj prve odredbe za izvršitev smrtni kazni. Že kmalu po petih zjutraj je bil obsojeni Gortan prepeljan z oklopnim avtomobilom pod močno stražo milice na strelišče. Streljanje se ni vršilo na mestu, kjer je Gortan zakrivil dejanje, temveč v okolici Pulja. Ob šestih je bila izvršena eksekucija s streljanjem v hrbet.

Francozi o puljskem procesu

Pariz, 17. oktobra. AA. Današnji listi priobčujejo podrobna poročila o procesu, ki se je vršil proti jugoslovanskim sorojakom v Pulju ter o demonstracijah, ki so bile prirejene v Zagrebu in Belgradu. Nocojšnji »Soir« ugotavlja, da tekom procesa ni bil doprinešen niti en sam dokaz, ki bi govoril o krivdi Vladimirja Gortana in ki bi bil dopuščal trditve, da je bil Gortan v službi in v stikih s kakršnokoli teroristično organizacijo onstran državne meje. Navzlic temu pa je sodišče storilo grozen sklep proti tem mladim slovanskim rojakom. Zaradi primera se fašistično sodišče ni obotavljalo, da krši lastne zakone. V tem trenutku je nesrečni Gortan že mrtev. Fašistična vlada je hotela s tem činom terorizirati svoje tamošnje prebivalstvo. V resnici pa je s tem dejanjem še bolj učvrstila mednarodno javno mnenje proti svojim groznim zločinom.

Kako poročajo Italijani

Trst, 17. okt. (Tel. »Slov.«) Današnji listi »Piccolo«, »Popolo di Trieste«, »Corriere dell'Istria« prinašajo govor branitelja usmrčenega Gortana, ki je zelo interesanten, ker je izjavil, da mora imeti fašistični režim milost radi tega, ker je v vsej državi in v Istri tako močan, da se ni treba maščevati. Dovolj je močan, da razširi tudi svoje meje preko Italije.

Dva atentata sredi Sofije

Protogorovisti umorili morilca Razdarova, vojvoda Asen Pop Avramov pa je bil težko ranjen

Sofija, 17. oktobra. (Tel. »Slov.«) Sredi najživahnjšega mesta na Vitoški cesti je bil včeraj zvečer zopet političen atentat. Neznanci so streljali proti političnemu tajniku makedonskega legalnega narodnega odbora Vasiljevu, ko je šel po cesti. Atentatorji so zbežali, smatra se pa, da so bili pristaši Protogorova. Vasiljev je lahko ranjen. Poleg njega je bil ranjen tudi neki pasant.

Sofija, 17. okt. AA. Snoči je bil ubit na najprometnejšem kraju v Sofiji Vasilije Vasiljev, tajnik makedonskega nacionalnega komiteja. Njegov brat Metodije spada med morilce Bazdarova v Varni, ki je bil priznan voditelj Protogorovistov. Po atentatu v Varni so Protogorovisti obsodili Vasiljeva na smrt. Policija je po atentatu obhodila ves prostor ter prišla vse osebe, ki so bile oborožene in ki

Vprašanje je, kako bo delavstvo sprejelo sedanjo odredbo. Kar se tiče delovne dobe, ne bodo delali več kakor doslej, ko imajo svoj štirideseturni delovni teden. Imeli bodo tudi svoj prosti dan, le da to ne bo nedelja. Odslej sploh ne bo več nedelj in praznikov. Samo štirikrat na leto bodo poslej počivali stroji. To so štirje spominski revolucionarni prazniki. Delavstvo bo počivalo izmenoma in ne bodo nikdar vsi delavci, nastavljeni in uradniki istočasno prosti. Radi praznujočih bodo morale noč in dan biti odprte gostilne, kavarne, prodajalne... Nova naredba docela spremeni javno in družabno življenje, odpravlja stari carski koledar, zabriše sploh vse sledi verskega življenja in popolnoma raztrga družino.

Vprašanje je, če bo narod tudi ta boljševistični eksperiment s tiho resignacijo sprejel nase...

Trst, 17. okt. (Tel. »Slov.«) Vsi italijanski listi so takoj po proglašenju smrtni obsodbe izdali posebne izdaje, v kateri prisrčno pozdravljajo smrtno obsodbo ter se zahvaljujejo fašističnemu režimu, da je na energičen način končal teroristično akcijo protifašistiških elementov v Istri. Vsi listi soglasno pišejo, da so obtoženci poslušali obsodbo povsem mirno.

Dostojanstven odgovor Ljubljane

Ljubljana, 17. oktobra.

Vest o žalostnem dogodku v Pulju je med našim ljudstvom naredila nepopisno težak vtis. Takemu razpoloženju je dala duška sinoči naša akademska mladina. Zborovanje, ki so ga pri tej priliki imeli naši akademiki snoči v univerzitetni avli, je bilo pod vtisom tega žalostnega dogodka. Poteklo je dostojanstveno in mirno. Bolna svoja čustva je akademska mladina kot veren tolmač razpoloženja vsega naroda izrazila v sprejeti resoluciji.

Mučen utis v Belgradu

Belgrad, 17. oktobra.

Danes okrog devete dopoldne je v Belgrad dospela strašna vest iz Pulja, ki se je glasila: Danes zjutraj ob šestih je bil ustreljen na smrt obsojeni Vladimir Gortan. Na ta način se je končalo mlado življenje, ki bo vsekakor ostalo v nesmrtnem spominu kot velik mučenik v obeh sonarodnjakov v Istri. Bilo bi hipokritično, če ne bi priznali težke boli, ki jo je povzročila ta vest v jugoslovanskem prebivalstvu. Naša javnost je sklonjena nad gotovim dejstvom. Tudi če bi bilo prav pesimistično možno soditi ta konec, je vendar vera v človekoljubnost živila v belgrajski javnosti prav do zadnjega trenutka. Vseučiliška mladina v Belgradu, Zagrebu in Ljubljani je v svojih resolucijah izrekla stališče vsega naroda. Svetovni tisk je istotako obsodil ravnanje italijanskega tribunala. Oboje skupaj se je v končni točki strinjalo v tem, da je obsodba v Pulju ne samo interni dogodek italijanske zakonodaje, kot to hoče ugotoviti njihov tisk, ampak istočasno problem položaja manjšin v posameznih državah.

Ves svet ve, da je Istra obljubena z jugoslovanskim elementom. Italijani lahko neprestano reklamirajo pravico izvestnih držav, ki so izšle po pravici obdarjene z odškodnino iz velike svetovne vojne, toda gre celo do zahtev revizije mirovnih pogodb, vse na bazi mednarodnega prava in pravice, potem pa z gotovo krutostjo. Sistem neusmiljenosti stoji gluh nad manjšinami, ki se nahajajo v njenem območju. Volitve 24. marca so dale poroda, da nedolžno trpijo ljudje jugoslovanske manjšine. Ako mlad Gortan ni mogel najti pravice v izrednem italijanskem sodišču, ali ne bi moglo biti za njega kot olajševalna okolnost njegovo dejanje, ki ga je storil, če ga je storil, kot izzvano. Volitve v parlament so bile proglašene kot plebiscit. Za našo narodno manjšino je pomenila beseda plebiscit izzivljanje. Jugoslovani v Italiji so se v velikem številu odločili, da ne sodelujejo pri volitvah. Hoteli so, odrekajoč se svojim državljanjskim pravicam, protestirati na to vrsto izzivanja. Mogli bi bili najboljši državljani, toda plebiscit in volitve, to ni eno in isto. Vsaj to dejstvo bi morala biti olajševalna okolnost.

Ako naj bi se volitveno glasovanje pretvorilo v plebiscit, tedaj bi bila dolžnost italijanskih oblasti, da pustijo svobodnemu prepričanju italijanskih državljanov, da se opredelijo po svoji volji. Fašisti pa so s svojimi nastopi, z moralno presijo in vsemi sredstvi, ki so jim bila na razpolago, globoko žalili narodno zavest jugoslovanske prebivalstva v Istri. To je še večji razlog, da je narodna manjšina brez vseh pravic svobodnih državljanov revoltirala, da mora sedaj pet nedolžnih istrskih kmetovalec Jugoslovancov v propast. Vse to je moglo služiti kot olajševalna okolnost, da se ublaži razsodba izrednega sodišča. Lahko bi navedli še druge razloge. Ker pa gre za naše sonarodnjake, ki jih danes objokuje ves narod, ne bomo dalje razglabljali dogodkov, da ne bi izrekli očitana pristranosti, in to z italijanske strani. Društvo narodov ima sedaj besedo. Vse kulturne in civilizirane države Evrope ter ostalega sveta pa presoja delo Gortana in toraršev in uvidevajo, da so postali žrtve nezadovoljnosti in aspiracij narodne manjšine. Njihova naloga je, da preiščejo, ali se je dogodek, 24. marca res izvršil tako in od listih, ki so bili včeraj obsojeni in danes že justifiedirani.

Aretacija vodilnega komunista

Varšava, 17. oktobra. (Tel. »Slov.«) Največjo pozornost je zbudila aretacija dveh komunističnih emisarjev, ki se je zgodila v zelo tajinstvenih okoliščinah. Eden od njih je bil že dalj časa v zaporu. Dokazalo se mu je obširno komunistično agitacijsko delovanje na Poljskem, noče pa povedati svojega imena, ker se boji, če bi postalo njegovo ime znano, da bi prišlo do velikega političnega škandala v zapadni Evropi, kjer je prej deloval. Snahta se, da je to eden izmed vodilnih mož sovjetske inozemske propagande, ki je morda zapleten tudi v zadnje pariške afere GPU. Drugega tajinstvenega Rusa so našli včeraj ponoči vsega krvavega na nekem velikem trgu. Pripovedoval je, da so ga napadli neznanec. Poljske oblasti sumijo, da se je sam ranil. Baje je delavec iz Odese.

Boljševiki med seboj

Varšava, 17. okt. (Tel. »Slov.«) Ataše pariškega sovjetskega poslanstva Lambert si je z nožem prerezal vrat. Bil je na potu iz Pariza v Moskvo, kamor ga je sovjetska vlada poklical nazaj.

Letalo s 150 potniki

Stuttgart, 17. okt. (Tel. »Slov.«) Letalo »D. C.« bo jutri dopoldne s 150 potniki nastopilo dolgi pot. Smer pota še ni znana. Ta polet bo radi tega poseben rekord, ker dosega še nobeno zračno prometno sredstvo ni imelo na krovu toliko potnikov.

Ameriški zrakoplov uničen

Newyork, 17. okt. (Tel. »Slov.«) Vihar je danes uničil zrakoplov »Vigilant«, ko je startal v Butterfieldu pri Pittsburgu. Zrakoplov je bil na potu v Acron, radi megle pa je včeraj izgubil pot ter je moral pristati pri Pittsburgu. Ko je danes dopoldne hotel nadaljevati pot, ga je naenkrat zagrabil vihar in tresčil proti majhnemu poslopju na letališču, kjer se je razbil. Posadka je ostala nepoškodovana.

Za mir in človekoljubnost

Miss Florence Wilson je drugič med nami. Že lani je obiskala našo državo in še posebej Ljubljano. Vendar je ta prvi obisk odlične prijateljice našega naroda ostal skoraj neopažen. To moramo tem bolj obžalovati, ker le redkokdaj nas obiščejo taki verni, taki dobri in nesebični prijatelji. Naj nam bo dovoljeno, da takoj ugotovimo, da je bila ravno Miss Florence Wilson med onimi, ki so se ob usodopolnih časih preurejevanja Evrope zavzeli za narode, ki so se borili za svoj obstoj pod tujim jarmom.

Že v prvih letih svojega študija se je zanimala za mednarodne probleme, posebno pa za usodo slovenskih narodov v Evropi. Njene razprave v teh vprašanjih so že takrat vzbudile pozornost in Miss Wilson je bila pozvana na »Columbia Univerzitet«. Devet let je tam delovala, nato pa je ob koncu svetovne vojne odšla kot edini ženski član z ameriško delegacijo na mirovno konferenco v Pariz.

Z ameriškim polkovnikom House-om je gđ. Wilson zbirala material, na podlagi katerega je konferenca odločala o usodi nove Evrope. Po končani mirovni konferenci je Miss Wilson bila pozvana, da sodeluje pri organizaciji Društva narodov. Dodeljena ji je bila težka in odgovorna naloga organizacije knjižnice te mednarodne institucije. Od ustanovitve do leta 1927 je vodila to z mednarodnega političnega vidika eno najbogatejših in tudi najvažnejših knjižnic.

Nato je postala reprezentant evropskega centra Carnigievih ustanov s posebnim nalogom za sodelovanje z univerzami in knjižnicami pod vodstvom dr. Nicholas Murray Butler in podpraviteljem dr. Babcock.

Tudi na naši univerzi že obstoja klub za proučevanje mednarodnih problemov, ustanovljen in podpiran od te bogate ustanove. Miss Florence Wilson se je tudi radi tega ustavila v Ljubljani, da se prepriča, kako ta krožek deluje.

Urednik našega lista je po posredovanju Miss Copeland, lektorice angleškega jezika na naši univerzi, imel priliko razgovarjati se s tem odličnim gostom. Prepričevalno in z zanosom nam je Miss Wilson govorila o težavni nalogi Carnigievih ustanov:

»Cilj in namen društev, ustanovljenih na podlagi programa Carnigievih ustanov se pogosto v javnosti slabo razumeva. Organizacija dela za mednarodni mir je še posebej težavna, ker se ponekod misli, da ima to delo propagandističen značaj, ki naj v srcih mladine uduši navdušenje za plemenito tekmo, ali pa, da celo negativno deluje na domoljubno vzgojo sploh. Naša ustanova ima samo pozitiven značaj: utrjevati ljubezen in spoštovanje med narodi. To pa bomo dosegli samo tedaj, če bo vsa vzgoja prežeta od takih načel. V to svrhu smo mi ustanovili posebno založništvo »International Mind Aleoves«. Ono izdaja najrazličnejša dela o kulturnem in političnem življenju narodov, o raznih mednarodnih problemih in te knjige razširja posebno med akademsko mladino, da se ona v poznejšem svojem javnem delovanju lahko upravlja v zmislu naših vzvišenih miroljubnih tendenc.

Mi s tem najbolj podpiramo »Društvo narodov«, ki bo lahko uspešno delovalo samo tedaj, če vsa svetovna javnost pravilno razumeva njegovo visoko nalogo in ga v njegovih stremeljenjih tudi podpira.

Naše delovanje je samo prosvetiteljsko. Delamo na tem, da bi se narodi med seboj čim bolj poznali, da bi učeča se mladina čim bolj se zanimala za mednarodne probleme, predvsem pa na tem, da bi se duh solidarnosti, človečnosti in mirnega sožitja tako ukoreninil povsod, da bi narodi posvetili vse svoje moči samo za svoj kulturni in moralni preporod, za blagostanje in procvit.

Člani tehničnega sveta imenovani

Belgrad, 17. okt. AA. Kralj je na predlog ministra javnih del podpisal ukaz, s katerim se imenujejo člani tehničnega sveta v smislu čl. 28 uredbe o ureditvi ministrstva javnih del in njegove zunanje službe.

Predlogi vseučilišč

Dosedanje univerze naj ostanejo — Univerza kralja Petra v Belgradu

Belgrad, 17. oktobra. (Tel. »Slov.«) V Belgradu sta se te dni mudila rektorja ljubljanske in zagrebske univerze. Prišla sta na posvetovanje z rektorjem in vseučiliškim svetom belgrajskega vseučilišča, da skupaj izrazijo svoje misli k novemu vseučiliškemu zakonu. Vsi trije rektorji in vseučiliški svet belgrajskega vseučilišča so se sporazumeli, da bodo predlagali naslednje:

Vseučilišča ostanejo kot do sedaj v Belgradu, Zagrebu in Ljubljani. Dalje ostaneta pravna fakulteta v Subotici ter filozofska v Skoplju, za kateri naj se izda posebna uredba. Naj se ohrani svoboda znanosti in avtonomna uprava, kakor so jo do sedaj imele univerze. Naj se izdajo posebni disciplinski predpisi o odgovornosti profesorjev, predvideva naj se disciplinskega tožitelja in izslednika, kakor tudi višja instanca disciplinskega sodišča. Disciplinsko sodišče se sestavi od slučaja do slučaja. Tvori ga petorica rednih profesorjev, ki jih voli profesorski svet. Število vseučiliških

profesorjev naj se omeji in naj bo odvisno od števila kateder. Z novim zakonom naj se predvideva, da vseučiliški profesorji lahko dosežejo 1. skupino I. kategorije, toda ne vsi. V 1. skupino naj pride samo 20% celokupnega števila profesorjev, in to oni, ki imajo najmanj 25 službenih let, od katerih so služili najmanj 15 let kot profesorji na univerzi. Naravno, da naj se na podlagi tega povišajo tudi plače profesorjem, tako da bodo profesorji 1. in 2. skupine imeli še okrog 8000 Din dodatkov. Njihovi celokupni mesečni dohodki naj bi znašali okrog 10.000 Din. Profesorjem nižje skupine naj bi se po položaju dodale doklade.

Nadalje je rektorski svet v zvezi s profesorskim svetom belgrajske univerze razpravljal, kaj naj predlaga glede imenovanja univerz. Ker je ljubljanska univerza že imenovana kot univerza kralja Aleksandra, je belgrajski profesorski svet sklenil, da zaprosi za imenovanje belgrajske univerze za univerzo kralja Petra.

Kako so gospodarili pri Glavni zadrugi?

Izgubljene knjige — Protizakonito poslovanje

Zagreb, 17. okt. (Tel. »Slov.«) Komisija, ki je bila imenovana od trgovinskega ministrstva za pregled Hrvatske seljačke zadrugne banke, ki je bila, kakor znano v rokah bivših radičevcev, je izdala sledeči komunikat: »V teku dela komisije za pregled Hrvatske seljačke zadrugne banke v Zagrebu, ki jo je v svrhu zaščite interesov malih vlagateljev postavil trgovinski minister Juraj Demetrovič, se je pokazalo, da je bilo poslovanje te banke v ozki zvezi s poslovanjem Glavne zadrugne matice hrvatskih seljaških zadrug v Zagrebu in da je neobhodno potrebno, da se točno pregleda stanje in potek dosedanjega dela te zadruge. Radi tega se je z odlokom kmetijskega ministra dr. Otona Frangeša pristojnost komisije razširila tudi na Glavno zadrugo.

V torek, 11. t. m. je pozvala imenovana komisija upravo in predsednika Glavne zadruge Josipa Predavca, dr. Stepa Košutiča in prokurista Antona Ružiča, da predlože potrebne podatke. Pozvani predstavniki Glavne zadruge so vsako obrazložitev odklonili z besedami, da nimajo z glavno zadrugo nikake zveze, ker je ta že dalje časa prenehala obstojati. Po nadaljnjih poizvedovanjih, ki so se vršila s pomočjo zagrebske policije, se je ugotovilo, da Glavna zadruga ne uporablja več svojih poslovnih prostorov in da so se trgovske knjige, iz katerih bi se dalo ugotoviti njegovo poslovanje ter imovinsko stanje, izginile. Našla se je samo knjiga z napisom »Sindikatski

v kateri so bili podatki o razpečevanju delnic Hrvatske seljačke zadrugne banke. V ostalem se je poslovna korespondenca Glavne zadruge našla popolnoma neurejena in razmetana v kletnih prostorih Seljaškega doma.

Konstatiralo se je, da tudi Glavna zadruga ni zadovoljevala predpisom trgovskega zakona glede knjigovodstva, kakor tudi, da ni objavila brisanje firme v trgovskem registru. Ker je Hrvatska seljačka zadrugna banka v svojem poslovanju slonela deloma na delu Glavne zadruge, preko katere so se izvedle vse transakcije, katere so postale usodne za banko, je brez vsakega dvoma, da se je poslovanje Hrvatske seljačke zadrugne banke vršilo protizakonito in so se zaradi tega knjige razgubile v ta namen, da se zabriše vsako sled protizakonitega poslovanja.

Naravno je, da se bo radi takega stanja okolnosti izvedla najstrožja preiskava in da bodo krivci pozvani na odgovornost, ker niso prestopili samo predpise trgovskega, ampak tudi kazenskega zakona. Upravo Glavne zadruge so tvorile sledeče osebe: Martin Ančič, Josip Predavec, dr. Stepan Košutič, Franjo Noblan, Nikola Sušić, Ante Ružič, prof. Izidor Škorjač, Ivan Zaključka, Šime Bugarin in Martin Domić.

Radi tega komunikata je izjavila Osrednja zveza hrvatskih seljaških zadrug, da nima s poslovanjem Glavne zadruge nikakega opravka in da ni pri nedostatkih prav nič tangirana.

Važna odborova seja PAB

Posojila se bodo dajala preko zadrugnih organizacij - Obrestna mera

Belgrad, 17. okt. AA. Upravni in nadzorni odbor Privilegirane agrarne banke sta imela včeraj in danes dve skupni seji. Na začetku včerajšnje seje je nestor našega zadrugništva, bivši minister Sima Lozanić imel programatičen govor o načelih in smernicah bodočega delovanja PAB v zvezi z izboljšanjem kvalitete in dvigom kvantitete naše poljedelske proizvodnje. Njegov ekspoze so prisotni poslušali z veliko pažnjo ter sprejeli njegova izvajanja z enodušnim odobravanjem. Zatem je bilo sprejeto poročilo o dosedanjem delu in organizaciji banke, ki ima vse pogoje za takojšnje poslovanje. Po daljši razpravi o pravilniku glede bančnega poslovanja je bilo sklenjeno, da bo banka dajala posojila v prvi vrsti preko zadrugnih organizacij po vsej državi in da bo banka pospeševala ustanavljanje

nje zadrugnih ustanov, kolikor bo to v njenih močeh. Zlasti se je pri tem ponovno naglašalo, da se morajo krediti v zmislu čl. 48 pravilnika podeljevati predvsem preko večjih zadrugnih ustanov. Glede obrestne mere je bilo sklenjeno, da se bodo dajala posojila in krediti velikim zadrugnim in drugim poljedelskim organizacijam po 8 odstotkov letno s tem, da smejo te organizacije in ustanove zaračunati za pokritje svojih računov za posojila posameznim zadrugam in poedinem kvečjemu še 2 odstotka. Dolgoročna hipotekarna posojila se bodo dajala po 9 odstotkov, individualni krediti po 10 odstotkov. Na današnji seji je bil sprejet začasni pravilnik o bančnem uradništvu, nakar so bila rešena tekoča vprašanja, med temi tudi prve prošnje za podelitev posojil in kreditov.

Ogromen koncert

za tihotapljenje alkohola - odkrit

Razpolagal je z lastnimi uradi in lastno brezžično postajo — Premoženje vredno čez milijon dolarjev

Newyork, 17. okt. (Tel. »Slov.«) Prohibicijski uradniki so v sredo popoldne priredili veliko racijo, ki so jo šest mesecev najtatančnejše pripravljali proti močnemu koncernu za tihotapljenje alkohola, ki je imel svoje urade, skladišča in lastno brezžično postajo za kratke valove na atlantski obali v državi New Jersey. Napadli so zabarikadirano hišo 5 milj od obale, glavni stan tihotapcev, ki je imel več podzemeljskih izhodov. Na podstrešju so našli celo baterijo strojnih pušk in veliko municije. Aretirali so telegrafista brezžične postaje, še preden je mogel koncernu poslati varnostne signale. Policija ga je prisilila, da je moral ostati v brezžični zvezi z ladjami in jih pozvati k obrežju, kjer so jih prijele obrežne stražne ladje. Spomladi so oblasti postale pozorne na neke brezžične signale, katere so potem poslušale redno in šifre uganile, tako da so lahko dobile vpogled v vse poslovanje. Obenem je policija včeraj udrila tudi v poslovne lokale koncerna v Newyorku in aretirala 35 oseb,

Zaloga alkohola, ki so jo našli, je vredna več sto tisoč dolarjev. Posloplja koncerna, čolni in motorne ladje so vredne milijon dolarjev. Koncern je dobavljal najmanj 80% vsega alkohola, ki se je konsumiral v Newyorku, ter je med največjimi koncerni, kar so jih dosedaj odkrili.

Gladovna stavka 2000 od Kitajcev zaprtih Rusov

Pariz, 17. okt. AA. Iz Harbina poročajo, da nadaljuje 2000 Rusov, ki so jih kitajske oblasti internirale v bližini Harbina, z gladovanjem, da na ta način protestira proti nečloveškemu postopanju kitajskih oblasti. Rusi stradajo že peti dan.

Dunajska vremenska napoved: Počasi vedno bolj oblačno, topli zapadni vetrovi, pozneje morda lahne padavine.

Novosadska vremenska napoved: Vreme nadalje tiho. Temperatura se bo na severu nekoliko zvišala.

Ljubljanski ban prisegel

Belgrad, 17. okt. AA. Nocoj ob 17 je predsednik vlade general Peter Zivković v predsedništvu vlade zaprisegel g. Veljo Popovića, bana dunavske banovine in inž. Serneca, bana dravske banovine.

Ban dravske banovine inž. Dušan Sernec se vrne v Ljubljano v soboto ob 8.25.

Belgrajske vesti

Papeški nuncij na dvoru Msgr. Pellegrinetti je imel včeraj v zunanjem ministrstvu daljšo konferenco o nadaljnjem razvoju koncordatskih pogajanj.

Rektor Zavoda Sv. Hieronima dr. Madjrac odpotuje jutri iz Belgrada.

Današnje »Službene novine« prinašajo uredbu o ustroju mestne policije. Predstojnik mestne policije je podrejen banu. Po potrebi se lahko deli policija na različne oddelke. Uredba nadalje predpisuje položaj uradnikov policije in proračun. Mestna občina mora v svoj proračun staviti izdelek za mestno policijo. Izjemoma lahko priskoči država na pomoč.

Pravilnik o srednješolskem zakonu je bil te dni dogotovljen v prosvetnem ministrstvu.

Kot spominska obletnica premirja po svetovni vojni je bil 11. november imenovan kot dan miru naraščaja Rdečega križa.

Okrog 70 hrvatskih kmetov pride v soboto v Belgrad, da zaprosijo za pokroviteljstvo dvora nad zadrugnim domom, ki ga gradi zveza hrvatskih kmečkih zadrug.

Monopolska uprava je izdala poročilo, na podlagi katerega je razvidno, da znašajo v avgustu letos dohodki 2.055.135.104.42 Din.

Carinski dohodki za prvih deset dni oktobra 1929 pri carinarnici v Ljubljani znašajo 11.196.740 Din.

Za sodnijskega pripravnika v 9. skupini I. kategorije v področju ljubljanskega višjega delnega sodišča sta postavljena Prohinar Viktor in dr. Planinšek Oton.

Šef zunanjega političnega oddelka za balkanske države nemškega zunanjega ministrstva Tomsen se te dni mudi v Belgradu.

Privilegirana Agrarna banka bo, kakor doznavamo, otvorila svojo podružnico v najkrajšem času v Skoplju, Sarajevu, Zagrebu in Ljubljani. Za položaj uslužbencev v banki je zelo značilno dejstvo, da se je za 19 razpisanih mest prijavilo preko 800 prosilcev.

Izjava kraljice Marije izmišljena

Bukarešt, 17. oktobra. (Tel. »Slov.«) Ministrstvo kraljevske hiše izjavlja uradno glede senzacionalnih poročil »Universala« o izjavah kraljice-vdove Marije, da kraljica ni dala nobenega intervjuja in da ni v nikaki zvezi z objavami. Glede predloga, ki ga je baje stavila vlada kraljici, se izjavlja, da je iz krogov vlade govorila z njo samo ena oseba, ki pa ni stavilo nobenega predloga. K temu pripominja »Universul«: Mnenja smo, da ministrstvo kraljeve hiše ni upravičeno, izdati demanti. Edina oseba, ki bi lahko dala tak demanti, je kraljica-vdova sama, list pa je prepričan, da kraljice ne bi bilo mogoče pripraviti k temu.

Mednarodna reparacijska banka

Baden-Baden, 17. okt. (Tel. »Slov.«) Najvažnejši rezultat današnjih posvetovanj organizacijskega odbora za mednarodno reparacijsko banko je bil ta, da je bila sprejeta takozvana klavzula o vetu, t. j. da imajo centralne banke posameznih držav pravico ugovora proti odredbam mednarodne centralne banke. V Youngovem načrtu je izraženo načelo, da mora mednarodna reparacijska banka pri svojih poslih biti v soglasju s poslovnim politiko posameznih držav. To načelo je sedaj organizacijski odbor postavil na čelo določb o veto-klavzuli.

Zeppelinov povratek

Dunaj, 17. oktobra. (Tel. »Slov.«) Zrakoplov »Zeppelin« se je na povratku z Balkana pojavil ob eni ponoči nad Dunajem in odpotoval potem proti Slezi. Ob petih zjutraj je bil nad Vratislavo, radi slabega vremena pa ni mogel pristati. Dalje je letel preko Češke, Moravske in Avstrije, ne da bi se tretjič pojavil nad Dunajem, nazaj v Friedrichshafen, kjer ga pričakujejo tekom večera.

Nadir Kan — kralj

London, 17. okt. (Tel. »Slov.«) »Exchange Telegraph« poroča, da je bil Nadir kan proglašen za kralja Afganistana.

Velika poneverba

Dunaj, 17. okt. AA. Danes je bil na Dunaju aretirani zaradi poneverbe 600.000 šilinov trgovcev z oljem in komisijonar dr. Kurt Moll. Oškodovana je holandska družba »Oille Fabrigen Calwe« v Delftu. Aretirani dr. Moll je igral v duanjski družbi vidno vlogo in je bil znan razpisnik.

Varšava, 17. okt. AA. Poljski parlament in senat se bosta sestala 31. oktobra